

LAKOSSÁGI TÁJÉKOZTATÓ

Tisztelt Lakosok!

Az elmúlt években hazánkban kialakult katasztrófák, valamint a kezelésük során tapasztaltak ösztönözték arra a jogalkotókat, hogy megalkossák a 2012. január 1-én hatályba lépett új katasztrófavédelmi törvényt, mely megteremtette a szükséges változtatások alapjait. Magyarországon minden települést kockázatelemzésnek vetettek alá, melynek eredményeként a településeket katasztrófavédelmi osztályokba sorolták. Három osztály létezik, melyből az I. kategóriába tartozó települések a legveszélyeztetettebbek.

Településünk Nyírbátor város a kockázatelemzés és kockázatbecslés alapján az I. kategóriába tartozik.

A válsághelyzetek kezelésére a meglévő jogszabályi kereteken túl szükség van az azt végrehajtó erőkre és eszközökre. A település katasztrófavédelmi osztályba sorolása, valamint a lakosság létszáma alapján a jogszabályban előírtaknak megfelelően a fenti veszélyhelyzetek kezelésére polgári védelmi szervezetet hoztunk létre településünkön. A polgári védelmi szervezet létrehozásának célja saját önmentő képességünk a fokozása.

A törvény alapján megváltozott a veszély-elhárítási tervezés rendszere is. Elkészült településünk veszély-elhárítási terve, melyben kiemelt szerepet kap a lakosság és anyagi javaink védelme.

Ezúton tájékoztatjuk a lakosságot a településünkön jelentkező veszélyeztető tényezőkről és az ellenük való védekezés lehetőségeiről, a követendő magatartási szabályokról.

Kérem, hogy figyelmesen tanulmányozza át az alábbi ajánlásokat!

AZ ELŐFORDULÓ VESZÉLYFORRÁSOK

TERMÉSZETI EREDETŰ VESZÉLYEK

1.1. Belvíz

Az elmúlt csapadékos évek tapasztalatai alapján a település több pontján alakultak ki belvízi elöntések. A belvíz elleni védekezés leghatékonyabb módszere a megelőzés. Megelőzés szempontjából fontos, hogy a belterületi vízelvezetők állapota folyamatosan megfelelő legyen, ezért valamennyi telektulajdonos köteles az ingatlana előtti vízelvezető árkot, áttereszt tisztán tartani.

Tudnivalók belvizek által elöntött területeken tartózkodóknak:

- Kiemelt fontosságú a kézmosás!
- A kézfertőtlenítés, melyet fertőtlenítő hatású folyékony szappannal, kézfertőtlenítő szerrel lehet végezni, főként étkezés, dohányzás előtt javasolt!
- Csak ellenőrzött, vezetékes ivóvizet igyanak!
- Csőtörés vagy vízkimaradás esetén megelőzőképpen javasoljuk, hogy a vizet forralva fogyasszák!
- Ásott kutak vizét tilos ivóvízként használni!
- Saláta és zöldségfélét csak ivóvíz minőségű vízzel történő alapos mosás és főzés után fogyasszanak!
- Alaposan átfőzött illetve sütött ételeket egyenek!
- Tegyenek meg mindent a balesetek elkerüléséért, a sebeket megfelelően lássák el!
- Hasmenéses panaszok esetén AZONNAL forduljanak házi orvosukhoz!

1.2. Szélvihar

A 70 km/h-nál erősebb szélvihar emberre, állatra veszélyes viharkárokat okozhat:

- szilárd építményekről leszakíthatja a tetőfedeleket,
- súlyosan megrongálhatja az energiaellátás és távbeszélő berendezések vezetékeit,
- könnyű épületeket dönthet össze,
- közlekedési zavarokat, akadályokat idézhet elő,
- fákat törhet ki.

Mi a teendő szélviharban, hogyan védekezzünk szélvihar ellen, ha szabad ég alatt tartózkodunk?

- Viselkedjünk nyugodtan, körültekintően.
- Ha lehet, keressünk védett, stabil helyet (épület, aluljáró).
- Távól haladjunk a fáktól, épületektől, hogy a letört ágak, cserepek, üvegszilánkok ne okozzanak sérülést.
- Védjük szemünket a portól, fejünket a szél sodorta tárgyaktól, ágaktól stb.
- Oszlopba, kerítésbe kapaszkodjunk, hogy ne sodorjon el az erős szél.
- Tartsuk, védjük erősen a kisgyerekeket, ne szakadjunk el társainktól.
- A járműveket, sátrakat, gyenge szerkezetű építményeket hagyjuk el, mert bentről nem lehet érzékelni a fenyegető veszélyt (pl. rádőlhet a fa).
- Leszakadt villamos távvezeték megközleíteni is életveszélyes!
- Szabadban végzett tűzveszélyes tevékenységet azonnal abba kell hagyni, a tüzet eloltani (pl. gázégetés kertben, tábortűz, szalonnasütés, kerti parti).

- Csónakázni, fürdőzni erős viharban életveszélyes! Nagyobb vízfelület fölött összefüggő vízfüggöny alakulhat ki, emiatt jó úszók is megfulladhatnak. Vegyük komolyan a viharjelzéseket!
- Az állatok viselkedése kiszámíthatatlanná válik, megvadulhatnak, ezért ne érjünk hozzájuk háziállatokat zárjuk be.
- Ha az előrejelzéseket követően van rá időnk, a ház körül található fák meggyengült ágait vágjuk le.
- A ház környékéről gyűjtsünk össze és vigyünk be az épületbe minden olyan tárgyat, amit a szél felkaphat (pl. műanyag kerti bútorok, szerszámok) – ezek ugyanis súlyos sérüléseket okozhatnak.

Óvintézkedések az épületen belül:

- Az ajtókat, ablakokat zárjuk be.
- Ne menjünk ki a szabadba.
- Ne hagyjuk a kisgyermekeket, betegeket felügyelet nélkül, lehetőleg senki ne maradjon egyedül.
- Készüljünk fel áramszünetre (elemlámpa előkészítése).
- Áramtalanítsuk az elektromos berendezéseket.

1.3.Heves zivatarok

A zivatar olyan légköri jelenség, amelyet egy vagy több elektromos kisülés (villám) és /vagy dörgő esetleg éles, csattanó hang formájában érzünk. Magasra törő zivatarfelhők környezetében erős fel- és leáramlási területek váltakoznak kis távolságon belül. Emiatt általában kis területre korlátozódva ugyan, de rendkívül veszélyes kísérőjelenségek kialakulására is számíthatunk egy-egy heves zivatar idején.

Villámcsapás

Védekezés villámcsapás ellen:

- Ha nagy villámlással járó vihar közeleg, vagy kap el minket, húzódjunk be valahová (ne magányosan álldogáló fa alá). A legjobb egy ház vagy egy üzlet.
- Ha gépkocsiban ülünk, az ablakokat zárjuk be, a fém részeket ne érintsük meg.
- Hagyjuk el a kimagasló vagy exponált helyeket.
- Barlang, mélyedés akkor nyújthat védelmet, ha legalább 1,5 méter mély.
- Kerüljük a nedves talajt, azonnal hagyjuk el a vízfelületeket.
- Kerüljük a kőomlás veszélyes szakadékokat.
- Védekezhetünk úgy is, ha 10-30 cm vastag szigetelőrétegre állunk (száraz kő, ruhanemű).
- Nem ajánlott öreg, magányosan álló fa alatt táborozni, mert a lezuhanó ágak összezúzhatják a sátrat, és a villámcsapás veszélye is itt a legnagyobb.

1.4.Hőség

A meteorológiai szolgálat az élet és vagyónvédelem érdekében a legvalószínűbb veszélyes időjárási eseményekről előbb figyelmeztető előrejelzéseket, majd a bekövetkezés előtt legalább 1-3 órával riasztást ad ki.

Megelőzés lehetőségei célcsoportonként

Csecsemők és fiatal kisgyermek

MIT IGYUNK	MIT NE IGYUNK
<ul style="list-style-type: none"> • Víz, ásványvíz, tea, • Szénsavmentes üdítők • Paradicsomlé, • aludttej, kefir, joghurt • Levesek	<ul style="list-style-type: none"> • Kávé, alkohol tartalmú italok • Magas koffein és cukortartalmú szénsavas üdítők

- Akinek van elektromos ventilátora, használja a nagy melegben! Lehetőleg éjjel szellőztessen!
- Széles karimájú kalappal, napszemüveggel és naptejjel védje magát és gyermekét!
- Csecsemőket, kisgyermekeket árnyékban levegőztessünk!
- Ne sétáltassunk a hőségben kisbabát!
- Sose hagyjunk gyermekeket, állatokat (kutyát) zárt, szellőzés nélküli parkoló autóban!
- A babák különösen sok folyadékot igényelnek a szoptatáson kívül is, mindig kínáljuk őket tiszta vízzel, vagy kicsi sót is tartalmazó, citromos teával a szoptatás után!

65 évnél idősebbek, fogyatékosok, szívbetegségekben és magas vérnyomásban szenvedők

MIT IGYUNK	MIT NE IGYUNK
<ul style="list-style-type: none"> • Víz, ásványvíz, tea, • Szénsavmentes üdítők • Paradicsomlé, • aludttej, kefir, joghurt • Levesek	<ul style="list-style-type: none"> • Kávé, alkohol tartalmú italok • Magas koffein és cukortartalmú szénsavas üdítők

- Azok, akik szívgyógyszert szednek, a vízhajtás mellett is fogyasszanak elegendő mennyiségű folyadékot, azaz a szokásosnál egy literrel többet a forró napokon!
- A 65 évnél idősebbek, különösen a szívbetegségekben és magas vérnyomás betegségben szenvedők a melegben fokozódó panaszaiikkal azonnal forduljanak orvoshoz!
- Nagy melegben zuhanyozzon langyos vagy hideg vízzel akár többször is!
- Ha van elektromos ventilátora, használja a nagy melegben!
- Kánikulai napokon a különösen meleg dél körüli, kora délutáni órákat töltsen otthon, besötétített szobában, viszonylag hűvösben!
- Forró nyári napokon ne a legmelegebb órákra időzítse a piaci bevásárlást!

Fiatalok

MIT IGYUNK	MIT NE IGYUNK
<ul style="list-style-type: none"> • Víz, ásványvíz, tea, • Szénsavmentes üdítők • Paradicsomlé, • aludttej, kefir, joghurt • Levesek	<ul style="list-style-type: none"> • Kávé, alkohol tartalmú italok • Magas koffein és cukortartalmú szénsavas üdítők

- Ha kánikulában a szabadban sportolsz, gyakran hűtsd magad és fogyassz legalább 4 l folyadékot! Fontos a só pótlás is!
- Széles karimájú kalappal, napszemüveggel védj magad a napégető erejétől!
- Könnyű, világos színű, bő szabású, pamut alapanyagú ruhát hordj forró napokon!
- Bőrtípusodnak megfelelő fényvédő krémmel naponta többször kendd be bőrödöt! (Ha nagyon világos a bőröd, kék a szemed, használj 10 feletti napvédő faktoros naptejet!
- Nagy melegben zuhanyozz langyos vagy hideg vízzel akár többször is!
- Tölts 1-2 órát légkondicionált helyiségben!

1.5. Téli rendkívüli időjárás

Erős téli lehülés, intenzív havazás idejében jelezhető, ezért megfelelő előrelátással fel lehet rá készülni.

Várható következmények:

- Hófúvások, hótorlaszok, sínek felfagyása, jégréteg kialakulása miatt fennakadások lehetnek a (közúti, vasúti, légi) közlekedésben.
- A közlekedés nehézségei miatt akadozhat az alapvető élelmiszerellátás, az egészségügyi ellátás, a betegszállítás, gyógyszerek beszerzése.
- A hófúvások településeket zárhatnak el a külvilágtól, járművek akadhatnak el az utakon.
- Az elakadt járművekben az utasok testhőmérséklete erősen lehül, fagyási sérüléseket szenvedhetnek.
- A gázvezetékek befagyása miatt a vezetékes gázellátás ideiglenesen leállhat.
- Az elektromos áram felhasználásának növekedése, esetleg ráfagyott jégréteg miatt átmeneti zavarok keletkezhetnek az áramszolgáltatásban.
- A hó súlyától az épületek tetőszerkezete károsodhat.

A téli időszakban, amikor enyhébb léghullámok érkeznek fölénk, gyakran előfordul, hogy először csak a légkör felső rétegei melegszenek fel, míg a talaj és a talaj-közeli levegő hőmérséklete még fagypont alatt marad. Ez a helyzet ónos eső kialakulásához vezethet, ami a síkosság legalattomosabb fajtáját okozza. Elég egy kevés eső és néhány perc alatt tükörsima jégpáncél vonja be a felszínt.

Ha azt észleljük, hogy a hőmérséklet fagypont alatti és az eső esik, akkor számíthatunk jégréteg kialakulására, emiatt körültekintően és fokozott óvatossággal közlekedjünk, mind gyalogosan, mind gépjárművel! Tartós és intenzív ónos eső idején villanyvezetékek

szakadhatnak le, és faágak is letörhetnek a rájuk rakódó jég súlya alatt.

Ajánlott magatartási szabályok:

Ha van ideje felkészülni a hóviharra, a következő lépéseket tegye meg:

- Folyamatosan figyelje a híradásokat.
- Készítsen elő hólapátot, sót, homokot, elemes rádiót és zseblámpát, tartalék elemeket.
- A mobiltelefonját töltsse fel, szerezzen be tartalék akkumulátort.
- Halmozzon fel tartalékokat vízből, nem romlandó élelmiszerekből, gyógyszerekből.
- Szerezzen be hordozható alternatív fűtőtestet és tűzhelyet.
- Halmozzon fel tartalékokat tüzelőanyagból.
- Készítsen elő meleg ruhákat.
- Víztelenítse a kinti csapokat, nehogy a fagyás miatt elrepedjenek a csövek, és a víz eláraszsa a házat.

A hóvihar alatt:

- Maradjon a lakásában, húzza le a redőnyöket, csukja be a spalettákat.
- Fogyasszon magas energiatartalmú ételeket és meleg italokat.
- Ne végezzen megerőltető fizikai és kockázatos tevékenységet, hiszen egy esetleges baleset esetén a hóesés intenzitásától függően lehet, hogy a mentők sem tudják megközelíteni a házat.
- Ne mozduljon ki, hacsak nem muszáj.
- Semmiképp se tegyen meg gyalog hosszabb távokat, főleg egyedül.
- Ha ki kell mennie az épületből, mindenképp öltözzön fel vastagon és rétegesen, ne hagyja semelyik testrészét fedetlenül, mert a hideg és az erős szél együtt hamar fagyási sérüléseket okozhat. Viseljen sapkát (a legtöbb testhőmérséklet a fedetlen fejen át távozik).
- Ha lakását a lehullott hó elzárta a külvilágtól, értesítse a hatóságokat, akik a segítségére sietnek majd, és készüljön fel az esetleges hosszabb benntartózkodásra.

Otthonunkban:

Átmeneti áram- ill. energia kimaradás esetére:

- Hagyományos tüzelőberendezés (pl. kandalló) használata esetén különös figyelemmel kell lenni a tűzmelegedésre, füstelvezetésre.
- Azokat a PB gázzal üzemelő fűtőkészülékeket, amelyek nincsenek a kéménybe kötve, vagy az égéstermékek szabadba történő kivezetése más módon nem megoldott, soha ne üzemeltesse folyamatosan zárt térben. A helyiség nagyságától és a fűtési fokozattól függően legalább egy-másfélóránként szellőztetni kell a helyiséget, ellenkező esetben a felgyülemelő égéstermékek mérgezést okozhatnak.
- A gázszolgáltatás ideiglenes kimaradása esetén ne hagyja nyitva a fűtőkészülék elzárócsapját!
- Gondoskodják szükség-világítóeszközökről (pl. petróleumlámpa és petróleum, palackról működtethető gázlámpa, elektromos lámpa).

- Tartson üzemképes állapotban egy elemről működtethető rádiót, és biztosítson hozzá tartalék elemeket.
- Tároljon otthonában egy hétre elegendő élelmiszert az egész család számára.
- Legyenek otthon alapvető gyógyszerek, kötszerek, ha csecsemő van a családban, számára tápszerek.
- Csak a legszükségesebb telefonhívásokat bonyolítsa le, mert a hálózatra a mentésben résztvevőknek van szüksége.

Utazáshoz:

- Szélsőséges időjárási viszonyok között nem biztonságos az utazás, különösen, ha nagyobb távolságra kell eljutni!
- Ha feltétlenül szükséges útnak indulni, mindig kísérő társsal tegye, és csak abban az esetben, ha meggyőződött róla, hogy úti célját biztonsággal eléri, és a visszautazás feltételei is biztosítottak.
- Ha nagyobb távolságot kell gyalogosan megtennie, öltözzön rétegesen, felsőruházata lehetőleg legyen vízhatlan, vigyen magával meleg kávé vagy teát.
- Gépkocsival csak akkor induljon el, ha feltétlenül szükséges, ha gépjárműve megfelelő műszaki állapotban van, és rendelkezik a biztonságos téli üzemeléshez szükséges felszereléssel (téli gumiabroncsok, hólánc, tartalék üzemanyag, elakadás esetére lapát vagy ásó, homok, stb.). Ebben az esetben sem tanácsos egyedül elindulni.
- Indulás előtt a gépkocsijában helyezzen el meleg takarót, elektromos kézilámpát, meleg italt, legalább egy napi étkezésre elegendő élelmiszert.
- Legyen felkészülve, hogy gépkocsija bármikor elakadhat és esetleg csak napok múlva fogják kiszabadítani. Öltözetét úgy állítsa össze, hogy szükség esetén gyalog is képes legyen folytatni útját.
- Amennyiben hosszabb időt (néhány órát) kénytelen álló gépjárművében tartózkodni, a motor járatásával fűtheti az utasteret, de ne felejtse el legalább tíz-tizenöt percenként szellőztetni. Az álló jármű utasterébe ugyanis kipufogó gázok szivároghatnak, amelyek súlyos rosszullétet, esetleg halálos balesetet okozhatnak.
- Alkoholt soha ne fogyasszon a hideg elleni védekezés céljából! Kezdeti élénkítő hatása után csökkenti a fizikai teljesítőképességet, fáradtságot, bágyadtságot okoz, illetve csökkenti a helyzetfelismerő- és ítélőképességet, amely ilyen helyzetben életveszélyes lehet.

1.6.Földrengés

Mit tegyünk földrengés esetén?

Amíg tart a rengés:

- Ne hagyjuk el az épületet, illetve ne próbáljunk meg bejutni, ugyanis a legtöbb sérülés ilyenkor történik (Pl. ledőlő kémény, lehulló vakolat, üvegcserep miatt)
- Az épületen belül igyekezzünk minél távolabb kerülni ablakoktól, üvegektől, könyvespolcoktól és olyan tárgyaktól, amelyek leesve sérülést okozhatnak. A konyhából biztonságosabb helyre (pl. nappaliba) meneküljünk.
- Keressünk menedéket az asztalok alatt, ajtókeretben, a szoba sarkában.

Mit NE tegyünk földrengés esetén?

- Ne használjuk a telefont feleslegesen csak életveszély esetén, mert a hatóságoknak szükségük van minden szabad vonalra.
- Ne gyújtsunk gyufát vagy villanyt!

CIVILIZÁCIÓS EREDETŰ VESZÉLYEK

2.1.Vegyianyagok kezelése

A gazdaságban jelen lévő veszélyes anyagok tárolása, feldolgozása, felhasználása magában hordja a súlyos ipari balesetek kialakulásának kockázatát. Szerencsére ilyen súlyos balesetek ritkán fordulnak elő.

A katasztrófavédelmi törvény az érintett üzemek vezetői kötelességévé teszi az üzemben jelenlevő veszélyes anyagokkal kapcsolatos kockázatok felmérését, a reálisan feltételezhető súlyos balesetek bekövetkeztekor jelentkező hatások meghatározását, a lakosság és a környezet védelmének érdekében a szükséges üzemi megelőző intézkedések megtételét. Ezen információt a veszélyes üzem BIZTONSÁGI DOKUMENTÁCIÓJA tartalmazza. A veszélyes üzem biztonsági dokumentációja NYILVÁNOS, a helyi polgármesteri hivatalban mindenki számára hozzáférhető.

FONTOS KÖVETELMÉNY, hogy az üzemeltető köteles minden tőle elvárható módon megtenni a súlyos balesetek megelőzésére, és a kialakult balesetek üzemen belüli hatásainak mérséklésére.

ÁLTALÁNOS TUDNIVALÓK

Veszélyes anyagokkal kapcsolatos baleset esetén gépi vagy kézi SZIRÉNA hangja riasztja a lakosságot.

Amikor a jelzést meghallja:

- munkahelyén vezetője intézkedései alapján cselekedjen,
- ha az utcán közlekedik, a lehető legrövidebb úton menjen haza (ha csak a hatóságtól erre vonatkozóan hangosbemondón keresztül, vagy más módon ellentétes utasítást nem kap)

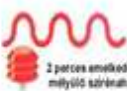

Ha otthonában tartózkodik, a következők szerint cselekedjen:

A HELYES MAGATARTÁSI SZABÁLYOK

	A baleset bekövetkeztéről szirénajel tájékoztatja.		Menjen a legmagasabban fekvő, a veszélytől ellentétes oldalon lévő helyiségbe!
	Keressen védelmet otthonában vagy más megfelelő helyen!		Kapcsolja be a rádiót és a televíziót, hallgassa a közleményeket!
	Csukja be az ajtókat és az ablakokat!		Ne dohányozzon, kapcsolja ki a gáztűzhelyt és a nyílt lánggal üzemelő készülékeket!
	Kapcsolja ki a szellőző és klímarendszert!		Szellőztessen miután a szirénajel a helyzetet veszélytelennek nyilvánította!

A SZIRÉNAJELEK

RIASZTÁS

 1 perces emelkedő és mélyülő szirénahang		Jelentése: VESZÉLY! 120 másodpercig tartó, változó hangmagasságú, folyamatos szirénahang jelzi a közvetlen veszélyt. Ekkor el kell hagyni az utcákat, a közterületeket és menedéket kell keresni.
--	---	--

VESZÉLY ELMŰLT

 2 x 30 másodperces folyamatos állandó hang 30 másodperces szünettel		Jelentése: A VESZÉLY ELMŰLT! 2 x 30 másodpercig tartó, egyenletes hangmagasságú szirénahang, a jelzések közötti 30 másodperces szünettel, amely jelzi a veszély elmúltát.
--	---	---

A fenti szirénajelek nem tájékoztatnak a veszély típusáról, a szükséges ellenintézkedésekről, a védekezésre vonatkozó részletes információkról, ezért kiegészítő információt rádión és televízión kaphat.

Mit kell tenni abban az esetben, ha veszélyes anyagokkal kapcsolatos baleset történik?

Egyéni megelőző intézkedések mérgező felhő terjedése előtt

Ha elegendő idő áll rendelkezésre:

- A szabadon hagyott tárgyakat (játékok, mosott ruha...) és a házi állatokat vigye be a házba!
- Figyelmeztesse a szomszédokat, bizonyosodjon meg afelől, hogy a gyerekek és a segítségre szoruló felnőttek biztonságban vannak!
- Zárja be az üvegházat!
- A legelő állatokat terelje be karámokba!
- Keressen védelmet otthonában vagy más megfelelő helyen!
- Menjen a legmagasabban lévő, a veszélyforrással ellenkező irányba néző szilárd falazatú szobába!
- Kapcsolja be a rádiót/TV-t!
- Csukja be az összes ajtót, ablakot!
- Kapcsolja ki a ventilátort és a klímarendszert!
- Csukja be az ablakredőnyöket, zsalukat!
- Kerülje el a huzatot, ellenőrizze a nyitott kéményeket és a szellőzőrendszert, amely beengedheti a kinti levegőt!
- Ragassza le az ajtókat, ablakokat széles ragasztószalaggal!
- Ne telefonáljon sürgősen!
- Ha a mérgező anyag mellett gyúlékony gázok szabadulnak ki, vagy fennáll ennek lehetősége egy baleset kapcsán, azonnal kapcsolja ki az áramot (robbanásveszély) !

Egyéni megelőző intézkedések a mérgező felhő terjedésekor a vegyi baleset alatt

- Maradjon otthon vagy olyan helyen, ahol megfelelő védelem van!
- Ne hívja a hatóságokat vagy az üzemet!
- Ne gátolja az üzembe való belépést!
- Ne maradjon kint, kerülje az érintkezést a mérgező felhővel, amennyire csak lehet. Ha a szabadba ki kell mennie, takarja el az arcát és a száját nedves törülközővel vagy használjon filteres védőmaszkot!
- Ne kapcsolja be a szellőzést, légkondicionálót!
- Keressen védelmet szilárd falazatú és néhány ablakkal és ajtóval ellátott helyiségben
- Mindig olyan helyiségben tartózkodjon, ami a földszinttől feljebb van, miután a nehéz gázok az alsóbb helyiségekben gyűlnek össze!
- Ne engedjen be kívülről levegőt!
- Hallgassa a rádiót, a hangosbemondó közleményét és nézze a TV-t (helyi adókat) !

- Ha a mérgező anyag mellett gyúlékony gázok szabadulnak ki, maradjon távol az ablakoktól, mivel a robbanás helyszínét körülvevő területen az ablakok betörhetnek, és veszélyt jelenthetnek a repülő törmelékek és üvegszilánkok!

Egyéni megelőző intézkedések a mérgező felhő terjedését követően

- Várjon mindaddig, amíg a TV, a rádió vagy a szirénajel a helyzetet veszélytelennek nem nyilvánítja!
- Szellőztessen ezt követően!
- Kövesse a hatóságok instrukcióit (rádió, TV, nyomtatott média, Internet, hangosbemondó közleménye).
- Engedje ki az állatokat a karámokból, de ne legeltesse őket a helyi friss takarmánnyal, amíg mindent nem mentesítettek.
- A mérgező felhő elvonulását követően, amelyből szennyezett anyag kerülhetett ki a talajra és más helyre, ami szükséges, mentesítse:
  - Vegye le a cipőjét, mielőtt belép a lakásba.
  - Mossa le a lépcsőket, fűtőtesteket, lámpákat, stb. nedves ruhával. Mossa le az ablakokat és az ablakpárkányt; mossa és porszívózza át a szőnyegeket. Lehetőleg olyan porszívót használjon, ami mikrofilteres.
  - Zuhanyozzon minden nap, mossa a kezét, haját, szakállát.
  - Locsolóval mossa le a házat és a környezetét (bejárati utakat, balkonokat, teraszokat, stb.)
  - Ne kavarja fel a szemetet, mialatt takarít.
  - Ne egyen saját termesztésű gyümölcsöt és zöldséget.
  - Csak vákuumsomagolású élelmiszert fogyasszon; mossa meg vagy dobja ki az olyan ételt, ami szennyezett lehet.
  - Bizonyosodjon meg arról, hogy a kisgyerekek nem vehetnek szennyezett dolgokat a szájukba (különösen kint).

2.2.Veszélyes anyagok szállítása

Mit kell tenni abban az esetben, ha veszélyes anyagot szállító járművel baleset történik?

- Ellenőrizze, hogy megsérült-e, majd mérje fel az önt körülvevő veszélyeket.
- Próbálja megőrizni nyugalma, cselekedjen megfontoltan.
- Ha ön egy ilyen baleset szemtanúja vagy az önnel történik meg, hívja a 105-ös vagy 112-es segélyhívó számot, és diktálja be az esemény fontosabb, ön által ismert részleteit: a baleset leírása, helyszín, sérültek száma, észlelt-e tüzet, illetve járulékos veszélyeket (pl. gáz-, üzemanyag-, veszélyesanyag-szivárgás).

- Ha a balesetben érintett tehergépjárművön veszélyt jelző táblák, bárcák láthatók, az azon található számok, ábrák tartalmáról tájékoztassa a hatóságokat.
- Veszélyes áru szállítása közben bekövetkezett baleset során ha tüzet, illetve járulékos veszélyeket (pl. gáz-, üzemanyag-, veszélyesanyag-szivárgást) észlel, minél messzebbre távolodjon el a járműtől, és ezekről a körülményekről haladéktalanul tájékoztassa a hatóságokat.
- A kikerkezett, mentésben résztvevők szervekkel ossza meg a balesetről szóló minden információját.
- Kövesse a mentésben résztvevő szervek utasításait.

2.3. Járványok

Hogyan alakul ki egy járvány?

A járványok nagy elterjedésű, embernél vagy állatnál fellépő, bejelentés köteles fertőző betegségek. Több áldozatot szedtek eddig, mint az összes háború együttvéve. Járványok általában nemcsak orvosi kérdéseket, hanem sokkal inkább szociális problémákat vetnek fel. A higiénia hiánya háborús- és békeidőkben egyaránt felel a járványok elterjedéséért.

Ajánlott magatartási szabályok járványok megjelenése esetén:

- Mindig kövesse a hatóságok utasításait, még ha azt nehéz is elfogadni (pl. karantén).
- A járvány alatt bejelentési kötelezettség van érvényben – ha magán vagy másokon a betegség tünetit észleli, azt azonnal jelezze a hatóságoknak.
- Ha magán észleli a betegség tüneteit, kerülje a társas érintkezést és várja meg a kikerkező orvosokat.
- Törekedjen a maximális higiéniaára: gyakran mosakodjon, mosson kezet, főleg étkezés vagy főzés, illetve a lakásába való visszatérés előtt.
- Maradjon távol a tényleges és a potenciális gócpontoktól (pl. nyomornegyed, állatfarm).
- Lehetőleg ne menjen olyan helyre, ahol nagy tömegek fordulnak meg (pl. metró, bevásárlóközpont).
- Ügyeljen a cseppfertőzésre: arcát takarja el egy kendővel, vagy maszkkal.
- Ne érintkezzen a betegség tényleges vagy potenciális hordozóival.
- Ne érintkezzen emberi vagy állati eredetű testnedvekkkel, vizelettel, széklettel.
- Ne érintkezzen olyan tárgyakkal, melyek kapcsolatba kerülhettek a fertőzöttel, illetve annak testnedveivel, vizeletével, székletével.
- Semmilyen formában ne érintkezzen állatokkal.
- Ha halott embert, vagy elhullott állatot talál, ne érintkezzen vele – kerítse el és értesítse a hatóságokat.
- Fokozottan figyeljen a gyerekekre, idősekre, és bárkire, aki valamilyen okból nem tudja teljes mértékben betartani a szükséges óvintézkedéseket.
- Ne fürödjön a természetes vizekben.

- Kizárólag palackozott vizet és vákuumcsomagolt ételt fogyasszon.
- Folyamatosan kövesse a híradásokat.

Az itt felsoroltak a legfontosabb tanácsok, melyek közül mindet követni ajánlott, amíg a hatóságok a vírust be nem azonosítják, és ki nem adják a követendő utasításokat. Ezek ellenére nem árt a maximális biztonságra törekedni.

2.4.Tömegrendezvények

A könnyebbé váló közlekedés és a népesség növekedése miatt egyre több ember látogatja a különböző eseményeket, rendezvényeket. A sportmérkőzéseken, a tüntetéseken vagy a bevásárlóközpontokban nagy tömeg gyűlhet össze. A csoportos emberi magatartás egyik legkatasztrofálisabb megjelenési formája a pánik okozta, tömeges, fejvesztett menekülés. Ez a menekülés gyakran halálos kimenetelű balesetekhez is vezethet, mert a tömeg embereket nyom össze vagy tipor el. Ezt a viselkedést gyakran életet veszélyeztető szituációk váltják ki, pl. tüzeset egy zsúfolt épületben, természeti katasztrófák stb. Vannak esetek, amikor az ülő- vagy állóhelyekért siető emberek között alakul ki pánikszerű rohanás, máskor pedig minden ok nélkül. A szakemberek ugyan folyamatosan dolgoznak ki módszereket az ilyen szerencsétlenségek mértékének csökkentésére, de a tömeges események száma és mérete egyre nő, ezek gyakorisága is emelkedik. Ezért fontos az emberek felkészítése a tömegpánik elkerülése érdekében.

Hogyan alakul ki a pánik?

Veszély kialakulása esetén az emberek között a pánik elkerülhetetlen.

Az emberi agy a veszély elkerülése érdekében automatikusan próbál védekezni: hirtelen megnő az idegrendszernek az alapizgalmi szintje, és ennek következményeként egyszerűen a legtöbb ember képtelen arra, hogy gondolkozzon, racionálisan felmérje a helyzetet. Ezt hívják egyszerűen "idegrendszeri korlát"-nak. Az agy tehát blokkolja a gondolkodást, „vészhelyzet” üzemmódra kapcsol és csak az ösztönök működnek: pánik van, tehát menekülni kell. Éppen úgy, mint az állatoknál. Az állatvilágban is az nyer és az éli túl, aki gondolkodás nélkül azonnal reagál.

Amikor a tömeg egy emberként ismeri fel, hogy életveszélyes helyzet alakult ki, mindenki gondolkodás nélkül a legegyszerűbb megoldást választja: azt csinálja, amit a többiek. Az emberek meggyorsítják lépteiket. Ilyenkor a gyors haladás következtében egyre közelebb kerülnek egymáshoz, és megkezdődik a lökdösődés. A haladás koordinálatlanná válik, különösen, ha szűk kijáraton próbálnak átmenni. A kijáratoknál dugulások és tömörülések keletkeznek. Az összepréselődött emberek tömege hatalmas erőt fejt ki. Az egyén ilyenkor úgy látja, hogy a többi ember jelenléte egyenesen akadályozója a menekülésének, ezért a velük való együttműködés helyett inkább a versenyt választja a reakció formájaként, s a tét saját életének mentése. A menekülés egyre kilátástalanabb, mivel a sérült, földre zuhanó emberek további akadályt képeznek. Az emberek hajlanak a közelükben lévők utánzására. A

megvadult, vak tömeg gyakorta észre sem veszi, hogy van másik kijárat, amelyen könnyen elmenekülhetnének.

A menekülési pánikhelyzeteknek 2 alapváltozatát különböztethetjük meg:

1. Az emberek tudják, hogy merre van a kijárat, és a problémát elsősorban az okozza, hogy nem tudják elég gyorsan elhagyni a helyiséget, mert túl sokan vannak és a kijárat szűk, így ott az emberek feltorlódnak. Ilyenkor a kijárat elé helyezett oszlop segíthet a szabad áramlás növelésében, mert csökkentheti az ott fellépő nyomást.

2. A másik alaphelyzet, amikor egy hirtelen, riadalmat keltő információ (például tűzriadó esetén) után zárt térben (terem, bolt, mozi) tartózkodó emberek próbálnak menekülni olyan feltételek között, amikor a sötét vagy füst miatt a kijárat helye nem látható. Ekkor a "feladat" része a kijárat megtalálása, és kérdés, hogy ebben a pánikhelyzetben az emberek képesek-e kollektív módon cselekedni.

Mit tegyünk?

- Mielőtt még kitörne a hanyatt-homlok menekülés, egy nagyon pontos, nagyon rövid, nagyon egyszerű instrukcióval kell megmondani, vagy megmutatni, hogy merre van a kijárat!
- Fontos a "Lassan járj, tovább érsz" mondás gyakorlati alkalmazása. Ha normális léptekkel haladnak az emberek, könnyebben eljutnak a kijáratig és átjutnak rajta, mintha rohannának!
- Maradjunk nyugodtak, higgadtak! Vigyázzunk társainkra!
- Ha sérült embert látunk, vigyük védett helyre. Nyugtassuk meg, öntsünk belé erőt! Minél hamarabb értesítsük a mentőket!